

SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNDE OKUMAYA YÖNELİK TUTUM DÜZEYİNİN FARKLI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ¹

An Investigation of Eighth Grade Students' Attitudes towards Reading According to Different Variables

Doç. Dr. Orhan HANBAY

Adıyaman Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü. Adıyaman / Türkiye.

ORCID ID: 0000-0002-7244-2583

Cite As: Hanbay, O. (2021). "Sekizinci Sınıf Öğrencilerinde Okumaya Yönelik Tutum Düzeyinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 7(48): 1733-1736.

ÖZET

Çalışmanın hedefi, sekizinci sınıf öğrencilerinde okumaya yönelik tutum düzeyinin farklı değişkenlere göre incelenmesidir. Bu amaçla 2 araştırma sorusuna yanıt aranmıştır: 1) Okumaya yönelik tutum düzeyinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık var mıdır? 2) Okumaya yönelik tutum düzeyi ile Türkçe ve yabancı dil derslerindeki akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? Çalışma grubunu Adıyaman'da bulunan 3 ortaokulda öğrenim gören 65'i kız, 66'sı erkek olmak üzere toplam 131 sekizinci sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Okumaya yönelik tutum düzeyi ile ilgili veriler, Özbay ile Uyar (2009) tarafından geliştirilen "Okumaya yönelik tutum ölçeği" kullanılarak elde edilmiştir. Akademik başarıya ilişkin veriler ise Türkçe ve yabancı dil derslerindeki yazılı sınav notlarının aritmetik ortalamaları alınarak elde edilmiştir. Her iki veri de 2017-18 eğitim-öğretim yılında toplanmıştır. Toplanan verilerin çözümlenmesinde birinci soru kapsamında bağımsız gruplar t-testi, ikinci soru içinse Spearman korelasyon katsayısı tekniği kullanılmıştır. Elde edilen bulgular şu şekildedir: 1) Okumaya yönelik tutum düzeyi puan ortalamalarının kız öğrencilerin lehine istatistiksel açıdan anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. 2) Yapılan korelasyon analizinde ise 4. boyut dışında kalan her üç boyut ile ölçeğin genelinde okumaya yönelik tutum puan ortalamaları ile Türkçe ve yabancı dil derslerindeki akademik başarı arasında doğru yönlü ve anlamlı ilişkilerin bulunduğu saptanmıştır. Sonuç olarak okumaya yönelik tutum düzeyinin kız öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği ve okumaya yönelik tutum düzeyi ile Türkçe ve yabancı dil derslerindeki başarı arasında benzer ilişkilerin olduğu görülmüştür. Bu da dil öğretiminin bütünsel çerçevede ele alınması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okuma, Türkçe, Yabancı Dil.

ABSTRACT

The aim of the study is to investigate eighth grade students' attitude towards reading according to different variables. For this purpose, answers to 2 research questions were sought: 1) Is there a significant difference in the attitude towards reading according to the gender variable? 2) Is there a significant relationship between the level of attitude towards reading and academic achievement in Turkish and foreign language courses? The study group consisted of 131 eighth grade students, 65 girls and 66 boys, studying in 3 secondary schools in Adıyaman. The data on the level of attitude towards reading were obtained using the "Attitude towards reading scale" developed by Özbay and Uyar (2009). The data on academic achievements of Turkish and foreign language courses were obtained by taking the arithmetic average of the written exam grades. Both data were collected in the 2017-18 academic year. In the analysis of the collected data, independent groups t-test was used for the first question, and Spearman correlation coefficient technique was used for the second question. The findings obtained are as follows: 1) It was observed that the mean scores of the level of attitude towards reading showed a statistically significant difference in favor of female students. 2) In the correlation analysis, it was determined that there were linear and meaningful relationships between the mean scores of attitude towards reading and academic achievement in Turkish and foreign language courses in all three dimensions except 4th. As a result, it was observed that the level of attitude towards reading showed a significant difference in favor of female students and there were similar relationships between the level of attitude towards reading and academic achievement in Turkish and foreign language courses. This puts forth the necessity of considering all aspects of language teaching in a holistic framework.

Key Words: Reading, Turkish, Foreign Language.

1. GİRİŞ

Sanayi toplumundan bilgi toplumuna doğru hızlı bir dönüşümün yaşandığı bu çağda, eğitim düzeyi düşük, vasıfsız bireylerin söz konusu toplumsal dönüşüm sürecinden özellikle iş bulma konusunda olumsuz yönde etkilenecekleri; buna karşın iş bulma ile ilgili olarak eğitim düzeyi yüksek, vasıflı bireylerin bu konuda daha şanslı olacakları öngörülmektedir (Bkz. Frey ve Osborne, 2013).

Bu bağlamda, birçok alanda olduğu gibi, "eğitim" alanında da sözü edilen toplumsal dönüşüm sürecinden kaynaklı kavramsal dönüşümler yaşanmaktadır. Diğer bir deyişle, eğitim ve dolayısıyla eğitilmiş birey denildiğinde her çağda farklı anlamlar ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, bilgi toplumunda "eğitilmiş birey" denildiğinde, bununla neyin kastedildiğinin anlaşılabilmesi için bu çağın eğitim kavramının iyi anlaşılması gerekmektedir.

¹ Bu çalışma, 21-22 Haziran 2019'da Ankara'da düzenlenen Uluslararası JILSES Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuş ve burada ise genişletilerek makale haline getirilmiştir.

Örneğin, öğrenenlerin yerine öğreticinin etkin olduğu, tek bir kitaba sığdırılan bilginin zihinsel süreçleri zorlamak yerine bol tekrarla pekiştirilerek öğrenildiği sanayi toplumuna özgü davranışçı öğrenme yaklaşımı, bilginin sürekli değiştiği ve bireylerin buna göre kendilerini sürekli olarak yenilemek zorunda kaldıkları bu çağın gereksinimlerini karşılama konusunda yetersiz kalacaktır (Bkz. Saban 2004).

Yapılandırmacı kuramlardan kaynaklanan günümüz eğitim anlayışına göre ise eğitilmiş birey denildiğinde; belirli bir bilgi ve beceri düzeyine ulaşmış, bununla da ömrünü tamamlayan birey değil; bilginin sürekli yenilendiği, belirsizliğin yaşamın bir parçası haline geldiği bu çağda, kendi ayakları üzerinde durabilen, bilgiye başkalarından yardım almadan ulaşabilen, sorun çözebilen ve kendisini yaşamı boyunca yenileyebilen bireyler anlaşılmaktadır (Özsoy 2003, 131).

Yaşamı boyunca kendisini sürekli yenileyebilmesi, sorun çözebilmesi için bireylerin öncelikle bağımsız öğrenme becerisine sahip olmaları gerekmektedir. Diğer bir deyişle, bilgi toplumunda cahil insan denildiğinde önceden olduğu gibi okuma yazma bilmeyenler değil, nasıl öğrenmesi gerektiğini bilmeyenler anlaşılmalıdır (Tezcan 2002, 6). Kısacası, 21. yüzyılda eğitilmiş insan denildiğinde, öğrenmenin sürekliliği ilkesi doğrultusunda, bağımsız öğrenme becerisi kazanmış bireyler kastedilmektedir (Bkz. Özden 2002).

Bağımsız öğrenme becerisi denildiğinde ise, okuma yeterliği önkoşul olarak ortaya çıkmaktadır. Okuma yeterliği denildiğinde, harflerin seslere dönüştürülmesiyle başlayan ve metinden anlam çıkarılarak değerlendirilmenin yapıldığı karmaşık bir süreçten söz edilmektedir (Sever1997, 18). Kısacası, bireylerin bilgiye kendi kendilerine ulaşabilmeleri için okuma becerilerinin yeterince gelişmiş olması gerekmektedir (Özçelik 1987 aktaran: Çiftçi ve Temizyürek 2008).

Okuma becerisinin gelişmesinde bilişsel faktörler kadar duyuşsal faktörlerin de büyük rolü vardır (Baker ve Wigfield 1999; Wang ve Guthrie 2004). Duyuşsal faktörler göz önünde tutulduğunda ise her şeyden önce öğrenenlerde okumaya karşı olumlu tutum geliştirmenin önkoşul olarak ortaya çıktığı söylenilebilir (Bkz. Lewin, 1999).

Tutum, soyut ya da somut unsurlara ya da örneğin bireylere karşı tepkide bulunma eğilimidir. Bu eğilim, olumlu ya da olumsuz şekilde oluşabilir (Tezbaşaran, 1997). Böylelikle, okuma becerisi için bilişsel faktörler kadar önemli olan duyuşsal faktörler bağlamında öğrenenlerin okumaya karşı tutumları denildiğinde, okumaya yönelik olumlu ya da olumsuz tepkide bulunma eğilimlerinin anlaşılması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Önemli olan, öğrenenlerde okuma becerisinin geliştirilmesi için okumaya karşı tutumlarının olumlu yönde olmasının sağlanmasıdır.

2 ÇALIŞMANIN HEDEFİ

Yukarıdaki bilgiler ışığında çalışmanın hedefi, sekizinci sınıf öğrencilerinde okumaya yönelik tutum düzeyinin farklı değişkenlere göre incelenmesidir. Bu amaçla aşağıdaki iki araştırma sorusuna yanıt aranmıştır:

- 1) Okumaya yönelik tutum düzeyinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 2) Okumaya yönelik tutum düzeyi ile Türkçe ve yabancı dil derslerindeki akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

3 YÖNTEM

3.1 Çalışma Grubu

Çalışma grubunu Adıyaman'da bulunan üç ortaokulda öğrenim gören 65'i kız, 66'sı erkek olmak üzere toplam 131 sekizinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır.

Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre dağılımları aşağıdaki gibidir:

Tablo1. Okulların Dağılımı.

	f	%
Okul 1	44	33,6
Okul 2	46	35,1
Okul 3	41	31,3
TOPLAM	131	100

Çalışma grubundaki öğrencilerin cinsiyet dağılımı ise Tablo 2'de gösterilmiştir:

Tablo2. Cinsiyet Dağılımı.

	f	%
Kız	65	49,6
Erkek	66	50,04
TOPLAM	131	100

3.2. Verilerin Toplanması

Okumaya yönelik tutum düzeyi ile ilgili veriler, Özbay ile Uyar (2009) tarafından geliştirilen, dört alt boyuttan oluşan “Okumaya yönelik tutum ölçeği” kullanılarak elde edilmiştir. 25 maddelik 5’li Likert tipi ölçeğin Cronbach alpha değeri 0,93’tür. Alt Faktörler, aşağıdaki gibidir:

- ✓ Faktör 1: Serbest okuma (7 madde)
- ✓ Faktör 1: Kitap (8 madde)
- ✓ Faktör 1: Genel okuma (6 madde)
- ✓ Faktör 1: Akademik okuma (4 madde)

Akademik başarıya ilişkin veriler ise birinci dönem Türkçe ve yabancı dil derslerindeki yazılı sınav notlarının aritmetik ortalamaları alınarak elde edilmiştir. Her iki veri de 2017-18 eğitim-öğretim yılında toplanmıştır.

3.3. Verilerin Çözümlemesi

Toplanan verilerin çözümlemesinde birinci soru kapsamında bağımsız gruplar t-testi, ikinci soru içinse Spearman korelasyon katsayısı tekniği kullanılmıştır.

4. BULGULAR

Toplanan verilerin çözümlemesinin ardından elde edilen bulgular şu şekildedir:

1) Okumaya yönelik tutum düzeyinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olup olmadığına ilişkin sorunun yanıtının arandığı çözümlemede kullanılan bağımsız gruplar t-testi sonucu aşağıdaki gibidir:

Tablo 3. T-Testi Sonuçları.

GRUP	N	X	S	t	SD	p
Genel Ort.						
Kız	65	4,05	,53	5,732	123,4	,000
Erkek	66	3,44	,67			
Faktör 1						
Kız	65	4,21	,68	5,576	117,3	,000
Erkek	66	3,40	,96			
Faktör 2						
Kız	65	3,59	,70	5,742	128,5	,000
Erkek	66	2,86	,75			
Faktör 3						
Kız	65	4,55	,51	3,445	122,7	,001
Erkek	66	4,20	,65			
Faktör 4						
Kız	65	3,93	,76	2,855	126,2	,005
Erkek	66	3,52	,89			

Okumaya yönelik tutum düzeyi puan ortalamalarının gerek ölçeğin genelinde (Kız öğrenciler: $X = 4,05$; erkek öğrenciler: $X = 3,44$; $t = 5,732$; $p = ,000$) gerekse diğer dört alt boyutta kız öğrencilerin lehine istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar gösterdiği görülmüştür.

2) Okumaya yönelik tutum düzeyi ile Türkçe ve yabancı dil derslerindeki akademik başarı arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla Spearman korelasyon katsayısı tekniği kullanılarak yapılan çözümleme sonucunda elde edilen bulgular ise aşağıdaki gibidir:

Tablo 4. Korelasyon Testi Sonuçları.

N=131		Türkçe	Yabancı Dil (İngilizce)
Genel Ortalama	r	,271	,302
	p	,002	,000
Faktör 1	r	,287	,358
	p	,001	,000

Faktör 2	r	,193	,177
	p	,028	,043
Faktör 3	r	,316	,353
	p	,000	,000
Faktör 4	r	,106	,155
	p	,228	,078

Yapılan korelasyon analizinde dördüncü boyut dışında kalan her üç boyut ile ölçeğin genelinde (Tutum düzeyi ile Türkçe: $r = ,271$; $p = ,002$. Tutum ve yabancı dil: $r = ,302$; $p = ,000$) okumaya yönelik tutum puan ortalamaları ile Türkçe ve yabancı dil derslerindeki akademik başarı arasında doğru yönlü ve anlamlı ilişkilerin bulunduğu saptanmıştır.

5 SONUÇ ve TARTIŞMA

Okumaya yönelik tutum düzeyi puan ortalamalarının kız öğrencilerin lehine istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar göstermesi, bu konuda ayrı çalışmalar yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Böylelikle, kız öğrencilerin lehine çıkan sonucun nedenleri irdelenebilir ve erkek öğrencilerin bu konuda ne şekilde desteklenebilecekleri sorusu bir ölçüde yanıt bulabilir.

Elde edilen bulgulara göre ortaya çıkan bir başka sonuç da genel olarak okumaya yönelik tutum puan ortalamaları ile hem Türkçe hem de yabancı dil derslerindeki akademik başarı arasında doğru yönlü ve anlamlı ilişkilerin bulunmasıdır. Her iki dersle olan ilişki (Bkz. Tablo 4) benzer niteliktedir. Buradan çıkarılacak sonuç, anadili dersi ile yabancı dil dersinin bütünsel bir çerçevede ele alınmasının yararlı olacağıdır.

Çokdillilik öğretimi bağlamında ele alınması gereken bu konu, öğretmen yetiştirmeden materyal geliştirmeye birçok alanı kapsayacak niteliktedir. Çokdillilik öğretimi denildiğinde, bireylerin doğumuyla birlikte, önce anadili olarak Türkçenin sağlam temellere dayalı olarak gelişimi, ardından eğitim programında da yer alan ilkokulda birinci yabancı dil ve sonrasında lisede ikinci yabancı dil öğretiminin bütünsel bir çerçevede ele alınması anlaşılmalıdır. Böylelikle, daha etkili ve daha verimli bir sonuca ulaşılabilir.

KAYNAKÇA

Baker, T. V. & Wigfield, A. (1999). Dimensions of children's motivation for reading and their relations to reading activity and reading achievement. *Reading Research Quarterly*. 34, 2-29

Çiftçi, Ö. & Temizyürek, F (2008): İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Becerilerinin Ölçülmesi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (2008, Cilt 5, Sayı 9), Antakya

Frey, C. B., & Osborne, M. (2013). The Future of Employment: How susceptible are obsolescence? http://www.oxfordmartin.ox.ac.uk/downloads/academic/The_Future_of_Employment.pdf

Lewin, J. L. N. (1999). *Dance Therapy Notebook*. Columbia, MD: The Marian Chace Foundation.

Özbay, M. & Uyar, Y. (2009): İlköğretim İkinci Kademe Öğrencileri İçin Okumaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlilik Ve Güvenirlik Çalışması. *e-Journal of New World Sciences Academy*. SSN:1306-3111. Volume: 4, Number: 2, Article Number: 1C0048

Özden, Y. (2002): *Eğitimde Yeni Değerler* (5. Basım) Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Özsoy, O. (2003): *Etkin Öğrenci, Etkin Öğretmen, Etkin Eğitim* (2. Basım), İstanbul: Hayat Yayıncılık

Saban, A. (2004), *Öğrenme Öğretme Süreci, Yeni Teori ve Yaklaşımlar* (3. Basım), Ankara: Nobel Yayıncılık

Sever, S. (1997): *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*, Ankara: Anı Yayıncılık

Tezbaşaran, A., (1997). *Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.

Tezcan, M. (2002), *Postmodern ve Küresel Toplumda Eğitim*, Ankara: Anı Yayıncılık

Wang, J. H. & Guthrie, T. J. (2004). Modelling the effect of intrinsic motivation, extrinsic motivation, amount of reading, and past reading achievement on text comprehension between U.S. and Chinese students. *Reading Research Quarterly*. 39,2, 162-186